

JANUSZ SABOR

Szkółkarstwo leśne w nauce i praktyce

**II Ogólnopolskie Sympozjum Naukowo-Szkoleniowe nt. "Aktualne problemy szkółkarstwa leśnego w terenach górskich i podgórskich",
RDLP Kraków – LZD Krynica, 17-19 września 1997 r.**

Forest nursery in science and practice

W dniach 17-19 września 1997 roku odbyło się na terenie nadleśnictw karpackich oraz Leśnego Zakładu Doświadczalnego Akademii Rolniczej im. H. Kołłątaja w Krakowie drugie sympozjum naukowo-szkoleniowe poświęcone problematyce szkółkarstwa leśnego w terenach górskich i podgórskich. Organizatorem sympozjum były Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krakowie oraz Zakład Nasiennictwa, Szkółkarstwa i Selekcji Drzew Leśnych Wydziału Leśnego AR w Krakowie. Uczestniczyli w nim specjaliści szkółkarstwa leśnego regionalnych dyrekcji gospodarujących w drzewostanach górskich: wrocławskiej, katowickiej, krakowskiej i krośnieńskiej oraz naukowcy reprezentujący wszystkie leśne placówki naukowe w Polsce, tj. Instytut Badawczy Leśnictwa w Krakowie i Warszawie, AR Poznań, AR Kraków, Leśny Bank Genów w Kostrzycy oraz Instytut Dendrologii PAN w Kórniku. W pierwszym dniu sympozjum zwiedzono wielkopowierzchniową szkółkę scaloną Jodłówka w Nadleśnictwie Brzesko, zlokalizowaną w warunkach niżowych i produkującą sadzonki tradycyjną metodą na kwaterach otwartych przy użyciu systemu Egedal. Obiekt ten wyposażony jest w infrastrukturę techniczną umożliwiającą prawidłowe wyłuszczenie i przechowywanie nasion (system BCC). Na terenie szkółki znajduje się archiwum klonowe świerka, reprezentujące potomstwo wegetatywne drzew selekcyjnych doświadczenia świerka IPTNS-IUFRO 1964/1968 w Krynicy oraz plantacyjna uprawa nasienna rodów sosny czarnej. Obiekt ten może stanowić jedną z trzech projektowanych stacji terenowych Karpackiego Banku Genów.

W drugim dniu Sympozjum zwiedzono szkółkę Leśnego Zakładu Doświadczalnego w Krynicy (leśnictwo Kopciowa), produkującą sadzonki w trudnych warunkach górskich (wys. 760-780 m n.p.m.) w namiotach foliowych i inspektach, Stację Dydaktyczno-Badaw-

czą Zakładu Nasiennictwa, Szkółkarstwa i Selekcji Drzew Leśnych w Krynicy-Kopciowej oraz szkółkę w Nadleśnictwie Nawojowa. W zwiedzanych obiektach stosowane są metody produkcji bazujące na substratach trocinowo-torfowych oraz wykorzystujące namioty foliowe i inspekty do hodowli sadzonek podstawowych gatunków terenów górskich, jakimi są jodła i buk oraz innych gatunków domieszkowych.

W popołudniowej sesji referatowej wygłoszono 11 referatów:

- prof. dr hab. Lucjan Janson: "Wegetatywne szkółkarstwo leśne";
- prof. dr hab. Bolesław Suszka: "Zagadnienia nasiennictwa w szkółkarstwie górskim";
- dr hab. Wojciech Wesoly: "Zastosowanie metody konduktometrycznej do oceny żywotności sadzonek";
- dr inż. Hanna Stępniewska: "Zdrowotność siewek drzew leśnych hodowanych na substratach trocinowo-torfowych zróżnicowanych pod względem czasokresu użytkowania";
- Edward Gurgul, Alfred Król: "Gospodarka szkółkarska na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krakowie";
- dr inż. Kazimierz Toka: "Leśny bank genów w szkółkarstwie ekologicznie zrównoważonego leśnictwa";
- mgr inż. Jacek Bąnach: "Zastosowanie metod produkcji materiału szkółkarskiego z zakrytym systemem korzeniowym w warunkach górskich";
- dr hab. Władysław Barzdajn, prof. AR: "Propozycja metodyki wielkoobszarowego planowania składów gatunkowych drzewostanów i jej wpływ na produkcję szkółkarską na przykładzie Nadleśnictwa Szklarska Poręba";
- mgr inż. Józef Bogacz: "Szkółkarstwo leśne w LZD Krynica";
- mgr inż. Marek Gazda, dr inż. Stanisław Niemtur: "Szkółki leśne a struktura odnowień w lasach Karpat i Sudetów w latach 1987-1997";
- dr hab. Janusz Sabor, prof. AR: "Możliwości zastosowania substratów trocinowo-torfowych do produkcji sadzonek w namiotach foliowych".

W ostatnim dniu zwiedzono namioty foliowe i inspekty w Nadleśnictwie Gorlice oraz szkółkę podokapową jodły.

Po sesji referatowej komisja wnioskowa pod przewodnictwem prof. dr hab. Bolesława Suszki opracowała następujące wnioski do wykorzystania w praktyce gospodarstwa leśnego:

- Zmniejszenie produkcji szkółkarskiej, związane ze zmniejszeniem areалу odnowień sztucznych wobec rosnącego zakresu odnowień naturalnych, tam gdzie jest to uzasadnione powinno znaleźć swój wyraz w poprawie jakości materiału sadzeniowego.
- Przyjęcie jako zasadę transfer materiału szkółkarskiego na terenach górskich, zgodnie z zasadami regionalizacji pionowej, włączając w to również pochodzenie materiału nasiennego.
- Zaleca się ograniczenie produkcji w szkółkach górskich, zlokalizowanych w zależności od sposobu produkcji i efektywności techniczno-ekonomicznej na

wysokościach n.p.m. określonych przez strefy wysokościowo-klimatyczne, limitujące efektywność produkcji szkółkarskiej. W przypadku konieczności produkcji sadzonek w szkółkach w wyższych położeniach górskich zaleca się wprowadzenie produkcji sadzonek w warunkach kontrolowanych.

- Sugeruje się ustalenie i zbadanie optymalnych parametrów pojemników do produkcji sadzonek, z uwzględnieniem gatunków, sposobu produkcji i efektywności techniczno-ekonomicznej.
- Zaleca się wprowadzenie do produkcji leśnej sposobów przechowywania w chłodniach przez zimę sadzonek workowanych.
- W terenach górskich Karpat Polskich o wysokim udziale w drzewostanach jodły i świerka, zaleca się szerokie stosowanie w produkcji sadzonek substratów trocinowo-torfowych. W pozostałych rejonach Karpat oraz w Sudetach proponuje się intensywne badania nad przydatnością alternatywnych komponentów podłoży.
- Praktyka szkółkarska oczekuje od nauki leśnej ustalenia zasad płodozmianu szkółkarskiego w szkółkach otwartych.
- Zaleca się tworzenie rezerw nasiennych w latach urodzaju gatunków innych niż powszechnie magazynowane, z uwzględnieniem ich wartości genetycznej.
- Zaleca się udoskonalenie i wprowadzenie efektywnych technologii oddzielania nasion pełnych od pustych, z uwzględnieniem szerszej gamy gatunków niż dotychczas.
- Istnieje konieczność uzupełnienia metod oceny jakości materiału sadzeniowego o wskaźnik żywotności sadzonek.
- Ze względu na niebagatelne znaczenie Stacji Dydaktyczno-Badawczej ZNSiSDL w Krynicy w procesie praktycznego kształcenia przyszłej kadry inżynierskiej dla potrzeb szkółkarstwa Lasów Państwowych (i nie tylko), zauważa się pilną i nieodzowną potrzebę zgromadzenia środków na modernizację wszystkich obiektów Stacji.

*Z Zakładu Nasiennictwa, Szkółkarstwa i Selekcji Drzew Leśnych
Wydziału Leśnego AR w Krakowie*